

PAVLICZ ÁGNES

A szókölcsönzés jelenléte a neologizmusok fordításában J. K. Rowling Harry Potter és a bölcsek köve c. regénye alapján

J. K. Rowling Harry Potter regényei mindamelllett, hogy korunk egyik legmeghatározóbb olvasmányai közé tartoznak, rengeteg új, varázslatos kifejezéssel gazdagítják szókincsünket, melyek fordítása gyakran kihívást jelent. Az új szavak idegen nyelven való visszaadása sok esetben kölcsönszavakkal történik. Az előadás során a neologizmusok és a szókölcsönzés kapcsolatát vizsgálom a Harry Potter és a bölcsek köve német és a magyar fordításaiban. Az elemzéshez elengedhetetlen a kölcsönszavak típusainak meghatározása: idegen szavak, jövevényszavak, tükörszavak, szabadfordítások, jelentéskölcsönzések, áljövevényszavak és hibrid kölcsönszavak. Ezen túl vizsgálom, hogy a német és magyar fordítások mely fenti kategóriákba sorolhatók. A két nyelv hasonlóságait és különbségeit egyéni példákon keresztül mutatom be. Zárásként ismertetem a kölcsönszavak típusainak megoszlási arányait az egyes nyelvekben.

PINCZÉS ZSUZSA

Kognitív zavarok epilepsziás betegek körében

Az epilepszia a stroke után a második leggyakoribb neurológiai kórkép. Nem tekinthető azonban egységes betegségnek, mivel különböző okokból, különböző formákban és kórlefolyással zajlik, valamint a gyógyszeres befolyásolhatóság szempontjából sem azonos. Hasonló a lázhoz, ami szintén számos kórfolyam tünete lehet.

Az epilepsziához számos pszichopatológiai tünet kapcsolódhat, ami még jobban megnehezíti a betegek életvitelét. Ezek közül az egyik legnagyobb problémát a kognitív teljesítménycsökkenés jelentheti, ugyanis az alapvető funkciókat is érintheti, például a figyelmet, pszichomotoros készségeket, memóriát és a nyelvet. Ennek ellenére a betegek kognitív állapota legalább olyan heterogenitást mutat, mint maguk az epilepsziás megbetegedések. A kognitív hanyatlás és az epilepszia közötti kapcsolat igen összetett és nagyrészt még tisztázatlan, ezért fontos és még kiaknázatlan területet biztosít a neuropszichológia számára.

Jelen kutatás egy friss, külföldön már bevált, de Magyarországon még most először használt, direkt epilepsziás betegek számára kifejlesztett tesztcsomaggal (EpiTrack) kíván átfogó képet kapni az epilepsziás betegek kognitív állapotáról, valamint illesztett, egészséges mintához hasonlítva igyekszik tesztelni a gyorsabb kognitív hanyatlás hipotézisét. Ezen kívül kitér a betegség egyéni körülményeire, hogy felfedhesse az epilepszia és a kognitív zavarok lehetséges összefüggéseit.

PINTÉR-NAGY KATALIN

A szegedi Régészeti Tanszék gyűjteményének története

A szegedi régészeti oktatás létrehozói, Buday Árpád és Banner János a szegedi Régészeti Intézet megszervezésével párhuzamosan alapították és hozták létre az intézet régészeti gyűjteményét. Míg az intézet működésének szinte minden területén a kolozsvári régészeti iskola példáját, hagyományait vették alapul, addig a gyűjtemény létrehozásával teljesen más célt tűztek ki. A szegedi régészeti tár elsődleges és egyetlen feladata a régészeti oktatásban betöltött szerepe volt. Az egykori intézet régészeti gyűjteményének anyaga a paleolitikumtól a késő középkorig szinte az összes korszakot, kultúrát reprezentálja. Fontos hangsúlyozni, hogy nemcsak a mai Magyarország térségéből találhatók anyagok, hanem például Bulgária,

Görögország és Olaszország jelenlegi területéről is. Egykori oktatóink tudatosan törekedtek arra, hogy lehetőség szerint minden korszak tárgyi anyaga képviselje magát a gyűjteményben, ezzel is biztosítva a tanszék hallgatóinak széles körű régészeti anyagismeretét. Az intézet és vele a gyűjtemény a második világháború után méltatlan körülmények közé került, 1950-ben megszüntették az intézetet, a gyűjteménynek pedig nem volt „hivatalos” jogutódja. Egy ideig az egyetem folyósára kitelepített egykori intézeti szekrényekben tárolták, majd a 1990-es években átköltöztették a szegedi Móra Ferenc Múzeumba. A régészeti tár anyagán sajnálatos módon nyomot hagyott az elmúlt 60 év hányattatott időszaka. Sok tárgy elveszett, jó pár darabról lekopott a leltári szám, nehéz beazonosítani őket. A gyűjtemény lelőhelyeinek a dokumentációja eltűnt (nagy valószínűséggel nagy részét elégették az 1950-es évek elején). Előadásomban e hányattott sorsú régészeti tár történetét tekintem át.

DR. RAGÁNY ZOLTÁN

Az előzetes letartóztatás, mint eljárási kényszerintézkedés vagy inkább a büntetőpolitika eszköze... érvek és társadalmi elvárások...

„Az előzetes letartóztatás büntetőeljárási kényszerintézkedés: a terhelt személyi szabadságának elvonása jogerős bírói ítélet nélkül, amelyet a Be. által meghatározott esetekben, a büntetőeljárás sikerének biztosítása, újabb bűncselekmény elkövetésének megakadályozása céljából lehet alkalmazni. Nem alkalmazható ellenben az előzetes letartóztatás nevelés, nevezetesen fegyelemre nevelés céljából, továbbá az eljárás megkönnyítése vagy a terhelt pszichikai befolyásolása végett, végül az eljárás mielőbbi befejezése érdekében célszerűségi eszközként.¹”

Az eljárási dogmatikában pontosan meghatározott ezen személyi szabadságot elvonó kényszerintézkedés helye. Az előzetes letartóztatás elrendelésére, kizárólag a Be-ben meghatározott (általános és valamely különös) ok/okok fennállása esetén kerülhet sor. Az elrendelés különös okai közül néhányat azonban nyugodtan nevezhetünk „gumiszabályoknak”. Ez viszont alkalmazási nehézségeket szülhet... alkalmas lehet a jogintézmény eredeti céljával ellentétes célok szolgálatára, esetleg éppen azokra, amelyek érdekében kifejezetten tilalmazott az előzetes letartóztatás elrendelésére.

Előadásomban ezen anomáliákra kívánom ráirányítani a figyelmet, rámutatva arra, hogy az előzetes letartóztatás alkalmazása kizárólag akkor lehet a társadalom minden tagja számára garanciális jellegű, ha ezen „erős fegyvert” csakis ultima ratio-ként állítjuk csatasorba.

SZABÓ ÉVA

A nyelvészeti udvariasság megközelítésének alapjai

Az előadásom tárgyát az udvariasság elmélete képezi. Ennek háttérében elsősorban az áll, hogy napjainkban egyre nagyobb hangsúlyt kapnak a nyelvhasználatot érintő kutatások és azok eredményeinek felhasználása a nemzetközi kommunikációban.

Az udvariasság mint nyelvi tevékenység nagymértékben meghatározza az emberek közti együttműködés hatékonyságát és sikerességét. A legtöbb félreértés, zavar forrása az, hogy bizonyos társadalmi kapcsolatok eltérő nyelvhasználatot igényelnek, s ugyanakkor ezek a nyelvhasználatok elsősorban társadalmi előírásokat követnek. Az udvariasság tárgykörének vizsgálatát szükségszerűvé teszi a társadalmi különbségekből fakadó konfliktusok, félreértések jelenléte a mindennapos kommunikációban. A konfliktusok